N:o 10 a.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1894, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af gjorda framställningar angående pensioner och gratifikationer till tjenstemän, underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader.

(1:a U. A.)

I statsverkspropositionen har Kongl. Ma:jt *under nionde hufvudtiteln* föreslagit, att en hvar af följande vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjenstemän, nemligen öfveringeniören, f. d. öfversten vid flottans mekaniska corps *Axel Theodor Roos,* öfveringeniörsassistenterne, kaptenerne vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Fredrik Hjalmar Bergman* och *Gustaf Adolf Ingelman,* afdelningsingeniörerne, kaptenen vid sistnämnda corps *Anders Fredrik Thim Frænkel, Carl Gustaf Forselius,* kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Oscar Theobald Wilhelm Stanzén, Axel Henry Grundström, Lorentz Gustaf Filip Rundstedt* och *Gustaf Ahlgren,* materialförvaltaren *Lars Axel Viktor Berg* samt bokhållarne *Johan Andersson* och *Axel Justinus Olsson* äfvensom arkitekten hos jernvägsstyrelsen, majoren *Adolf Wilhelm Edelswärd* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från anställning vid statens jernvägar, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp

Roos	af	.....	kronor	6,000
Bergman	»	.....	»	3,000
Frænkel	»	.....	»	3,000

Forselius	af	.....	kronor	3,000
Grundström	»	.....	»	2,400
Ingelman	»	.....	»	2,800
Stanzén	»	.....	»	2,400
Rundstedt	»	.....	»	2,000
Ahlgren	»	.....	»	1,800
Berg	»	.....	»	1,600
Andersson	»	.....	»	1,000
Olsson	»	.....	»	1,000 och
Edelswärd	»	.....	»	2,000;

dock att, derest någon af dessa personer framdeles skulle erhålla anställning å rikets stat, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Vidare har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen *under sjette hufvudtiteln* föreslagit Riksdagen att medgifva, att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel måtte till afdelningsingeniören Hans Jonas Wilhelm Rosell och kassören Harald Arvid Robert Ljunggren vid frånträdandet af deras befattningar såsom gratifikationer utbetalas, till Rosell 4,200 kronor och till Ljunggren 1,200 kronor.

Uti en den 6 innevarande april till Riksdagen aflåten proposition (n:o 67) har Kongl. Maj:t derjemte under åberopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver civilärenden af samma dag föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att en hvar af de utaf jernvägsstyrelsen uti dess i statsrådsprotokollet omförmälda skrifvelse till erhållande af pensioner föreslagna underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader (med undantag af numera aflidne materialvakten H. Hård) måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen entledigades från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till det för honom af jernvägsstyrelsen föreslagna belopp, dock med vilkor ej mindre att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle för den tid, hans anställning varade, minskas med det belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå, än äfven att pensionstagare skulle vara pligtig att, derest byggandet för statens räkning af en jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, ånyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrade, vid på-

följd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana påginge,

dels ock att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel gratifikationer måtte af jernvägsstyrelsen till de af styrelsen dertill föreslagna 2 underbefäl och 47 arbetare vid nämnda jernvägsbyggnader utbetalas, när de af styrelsen från anställning vid dessa byggnader entledigades, med 600 kronor till hvartdera underbefälet och med 500 kronor till en hvar af arbetarne, eller med tillhopa 24,700 kronor.

Slutligen har, med anledning af Kongl. Maj:ts sistnämnda proposition, herr *G. Ryding* uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 167), under anförande att då intet skäl syntes förefinnas att, derest stipulerandet af ett vilkor uti det i berörda proposition antydda syfte funnes vara lämpligt, fastställa detta vilkor endast under förutsättning af jernvägs byggande mellan Vännäs och Umeå, föreslagit den ändring i Kongl. Maj:ts berörda framställning, att ifrågavarande underbefäl och arbetare, om pension åt dem beviljades, skulle vara pligtige att, så framt byggandet för statens räkning af någon ny jernväg i riket under ettdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, å nyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om kongl. jernvägsstyrelsen sådant fordrade, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å samma jernväg påginge, dock ej för längre tid än sammanlagdt två år.

I afseende å ofvannämnda tjenstemän, för hvilka Kongl. Maj:t under *nionde hufvudtiteln* föreslagit pensioner, har utskottet af det statsverkspropositionens sjette hufvudtitel bilagda statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 13 januari 1894 (sid. 143—155), till hvilket utskottet i öfrigt får hänvisa, i nedannämnda afseende inhemtat de upplysningar, som sammanfattas i följande tablå:

Namn.	Befattning.	Lefnadsålder	Tjenstetid.	Aflöning.	Pension enligt jernvägsstyrelsens förslag.	Pension enligt statskontorets hemställan.	Pension enligt Kongl. Maj:ts proposition.
Roos, A. Th.	öfveringeniör	62	39	9,000	6,000	4,500	6,000
Bergman, F. Hj.	öfveringeniörsassistent och kapten vid väg- och vattenbyggnadscorpsen	57	35	6,000	4,000	3,000	3,000
Ingelman, G. A.	dito dito	54	31	6,000	4,000	2,800	2,800
Frænkel, A. F. T. ...	afdelningsingeniör och kapten vid väg- och vattenbyggnadscorpsen	59	36	6,000	4,000	3,000	3,000
Forselius, C. G.....	afdelningsingeniör	59	35	6,000	4,000	3,000	3,000

Namn.	Befattning.	Lefnadsålder.	Tjenstetid.	Aflöning.	Pension enligt jernvägsstyrelsens förslag.	Pension enligt statskontorets hemställan.	Pension enligt Kongl. Maj:ts proposition.
Stanzén, O. T. W. ...	afdelningsingeniör och kapten vid väg- och vattenbyggnadscorpsen	50	27	5,400	3,200	2,400	2,400
Grundström, A. H. ...	afdelningsingeniör	59	23	4,800	2,500	2,400	2,400
Rundstedt, L. G. F....	dito dito	52	22	4,800	2,500	2,000	2,000
Ahlgren, G.	dito dito	50	21	4,200	2,000	1,800	1,800
Berg, L. A. V.	materialförvaltare	52	23	3,600	1,800	1,600	1,600
Andersson, J.	bokhållare	53	27	2,400	1,400	1,000	1,000
Olsson, A. J.	dito	52	25	2,400	1,300	1,000	1,000
Edelsvärd, A. W.	arkitekt, major	70	50	6,000	4,000	3,000	2,000

Hvad särskildt beträffar öfverste Roos och major Edelswärd upplyses i statsrådsprotokollet:

att Roos redan år 1855 anstälts vid statens jernvägsbyggnader och år 1863 befordrats till distriktsingeniör samt i denna egenskap såsom arbetschef ledt betydande delar af dessa byggnader; att han år 1887 förordnats till byråchef för jernvägsärenden i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, men, då påföljande år en omorganisation af jernvägsbyggnadsförvaltningen företogs, erhållit i uppdrag att vara öfveringeniör vid statens jernvägsbyggnader och i denna egenskap närmast under jernvägsstyrelsen ledt utförandet af alla de sedan dess tillkomna statsbanebyggnader; samt

att Edelswärd år 1844 utnämnts till underlöjtnant vid Dalregementet och år 1845 transporterats till ingeniörcorpsen, derifrån han år 1860 erhållit begärdt afsked, men att han i armén qvarstått, först såsom löjtnant och sedermera såsom kapten, till år 1864, då han på begäran derifrån erhållit afsked med majors namn, heder och värdighet; att Edelswärd år 1855, eller samma år som statsbanornas anläggning påbörjades, erhållit anställning såsom arkitekt vid statens jernvägsbyggnader och sedermera alltjemt innehaft denna befattning, hvarjemte han år 1863 äfven anstälts såsom arkitekt vid statens jernvägstrafik; att han för sitt arbete i jernvägens tjenst erhållit ersättning först i form af särskild betalning för hvarje ritning, förslag, förrättning m. m. och sedermera ett årligt extra arfvode, beräknadt efter byggnadens omfång samt de trafikerade banornas utsträckning, hvilket arfvode från 1883 års början utgått med tillsammans 6,000 kronor årligen; att han, som således icke för någondera af sina förenade befattningar såsom styrelsens arkitekt för både de trafikerade och de under byggnad varande jernvägarne varit uppförd å ordinarie stat, vid frånträdandet af dessa befattningar icke vore

berättigad till något slags pension; att han i 39 år innehaft en och samma befattning vid statens jernvägsförvaltning; samt att han derjemte, enligt hvad bifogadt läkarebetyg utvisade, vore i behof af att erhålla afsked från sin befattning.

Sedan jernvägsstyrelsen uti skrifvelse den 9 sistlidne november på anförda skäl hemstält, att pensioner måtte nu ifrågavarande personer beredas till belopp, som återfinnas i ofvanintagna tablå, hade statskontoret afgifvit utlåtande i ämnet, dervid statskontoret föreslagit de förändringar i afseende å de af jernvägsstyrelsen ifrågasatta pensionsbeloppen, som framgå af nämnda tablå, äfvensom hemstält, att, derest Kongl. Maj:t skulle finna för godt att till Riksdagen aflåta proposition om beviljande från allmänna indragningsstaten af de sålunda föreslagna pensionerna, hvilka syntes böra få åtnjutas från och med månaden näst efter den, då de ifrågavarande personernas anställning vid statens jernvägar upphörde, i afseende å desamma jemväl skulle bestämmas att, om någon af pensionärerne skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Med afseende å hvad i ärendet blifvit anfördt ansåge departementschefen sig böra i hufvudsak biträda hvad statskontoret hemstält. Endast i fråga om öfveringeniören Roos och arkitekten Edelswärd syntes departementschefen en afvikelse från statskontorets förslag af omständigheterna påkallad.

Med afseende å Roos' långa tjenstetid, hans lefnadsålder, de vigtiga befattningar, som derunder varit honom anförtrodda, och det synnerligen förtjenstfulla sätt, hvarpå han utfört desamma, samt då han i aflöningshänseende är närmast likställd med generaldirektörerne i de under senare tider reglerade verk, ansåge departementschefen billigt, att pensionsbeloppet för Roos bestämts till det af jernvägsstyrelsen föreslagna belopp, eller 6,000 kronor.

Vidkommande derefter Edelswärd, syntes departementschefen visserligen, med afseende å hans långa, väl vitsordade anställning i statens tjenst, någon årlig pension böra jemväl honom förunnas. Då likväl Edelswärds anställning såsom arkitekt hos jernvägsstyrelsen varit af mera tillfällig art, i följd hvaraf han ock i början undfått ersättning i form af särskild betalning för hvarje utfördt arbete, ehuru ersättningen under senare tider utgått såsom årligt extra arfvode, samt dertill komme, att ifrågavarande anställning medgifvit Edelswärd att vara bosatt i hufvudstaden och vid sidan af samma anställning utöfva annan verksamhet, syntes departementschefen pensionsbeloppet för Edelswärd icke skäligen böra sättas högre än till 2,000 kronor, motsvarande en tredjedel af det arfvode, som under de senare åren tilldelats honom.

I afseende åter å afdelningsingeniören *Rosell* och kassören *Ljunggren*, för hvilka Kongl. Maj:t under sjette hufvudtiteln föreslagit gratifikationer, inhemtas af ofvanberörda statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 13 januari 1894:

att Rosell, som uppnått 46 lefnads- och 23 tjenstår, åtnjutit aflöning med 4,200 kronor; och att jernvägsstyrelsen i sin förenämnda skrifvelse hemstält om pension för Rosell med 2,100 kronor;

att Ljunggren, som vore född den 23 juni 1855, den 10 april 1877 antagits till extra bokhållare samt från och med den 1 juli 1883 tjenstgjort såsom kassör med en aflöning, som från år 1887 utgått med 2,400 kronor för år räknadt, förutom inqvarteringsersättning samt missräkningspenningar; att jernvägsstyrelsen hemstält, att Ljunggren vid afskedandet måtte tilldelas en gratifikation af nyssnämnda belopp, eller 2,400 kronor; samt

att statskontoret anfört, att för Rosell, hvilken under innevarande år uppnådde 46 års ålder, någon lifstidspension icke syntes lika litet som för kassören Ljunggren, hvilkens lefnadsålder under samma år blefve 39 år, böra ifrågakomma, alldenstund båda utan synnerlig svårighet torde kunna erhålla andra anställningar, men då billigheten syntes fordra, att äfven desse, som under en längre följd af år, den förre 23 och den senare 17 år, varit anställde vid statens jernvägsbyggnader och hvilkas tjenstgöring blifvit väl vitsordad, vid frånträdandet af sina befattningar erhölle något understöd, hemstälde statskontoret, att jernvägsstyrelsen måtte erhålla nådigt bemyndigande att af under händer hafvande jernvägsbyggnadsmedel utbetala såsom gratifikationer till Rosell ett belopp, motsvarande ett års arfvode, eller 4,200 kronor och till Ljunggren 1,200 kronor, eller hälften af det till honom nu utgående årsarfvodet.

Hvad slutligen beträffar de framställningar Kongl. Maj:t gjort i ofvannämnda särskilda proposition (n:o 67) inhemtas af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet, bland annat, att jernvägsstyrelsen i skrifvelse af den 26 februari innevarande år understält Kongl. Maj:ts pröfning frågan om det understöd, som syntes böra i en eller annan form efter stambanebyggnadens afslutande från statens sida lemnas den der anstälda stamtrupp af underbefäl och arbetare.

I denna skrifvelse hade styrelsen anfört, att styrelsen visserligen icke vore i tillfälle att med säkerhet afgöra, i hvilken utsträckning anställning skulle kunna beredas ifrågavarande personal vid arbetena å den ifrågasatta grenbanan mellan Vännäs och Umeå, derest beslut om dennas byggande fattades. Men då rätten till åtnjutande af understödet i alla händelser icke skulle inträda förr än vid den tidpunkt, då vederbörandes anställning vid statens jernvägsbyggnader upphörde; då vidare arbetet å sagda grenbana beräknats

komma att räcka allenast två år; och då i alla händelser en del af ifrågavarande personal till följd af sin ålder samt mer eller mindre nedsatta arbetskrafter befunnits svårligen kunna längre än till innevarande års höst fortsätta med det synnerligen ansträngande arbete, som förekomme vid en jernvägsbyggnad, särskildt i Norrland med der rådande bostads- och klimatförhållanden, hade styrelsen funnit lämpligt att redan nu påkalla Kongl. Maj:ts pröfning af frågan om statens mellankomst uti ifrågavarande hänseende i hela dess omfattning. I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 12 januari 1893 hade styrelsen antagit, att den stamtrupp af underbefäl och arbetsmanskap med mångårig tjenst, som under alla förhållanden komme att qvarstå, intill dess stambanan blifvit färdigbyggd, och i fråga om hvars ställning vid arbetenas afslutande styrelsen följaktligen skulle hafva att yttra sig, komme att uppgå till omkring 1,000 man. Vid den närmare granskning, som med ledning af från arbetsbefälet infordrade förteckningar företagits, hade emellertid visat sig att denna stamtrupp på sista tiden betydligt förminskats, i det att en mängd äldre gifta arbetare, som tröttnat på de mödosamma och ständiga flyttningarne, lyckats förskaffa sig arbete på annat håll och vid jernvägsbyggnaden ersatts af yngre arbetare, beträffande hvilka någon särskild mellankomst från statens sida vid stambanebyggnadens afslutande icke kunde ifrågakomma. I sjelfva verket framginge af de inkomna förteckningarna att af den personal, som ända till stambanebyggnadens upphörande skulle i byggnadens tjenst qvarstå, endast 7 underbefäl — deraf 4 schaktmästare och 3 materialvakter — samt 106 arbetare skulle hafva varit vid statens jernvägsbyggnader anstälde under en tid af 20 år eller derutöfver i följd; och endast med afseende å dem, som under en så lång tidrymd arbetat vid jernvägsbyggnaden, ansåge styrelsen statsunderstöd under en eller annan form kunna ifrågasättas.

Att en statens mellankomst, hvad sistnämnda personal anginge, vore af billigheten påkallad hade styrelsen åter ansett ligga i öppen dag. I sin egenskap af arbetsgifvare syntes staten hafva en dylik skyldighet gent emot en personal, som en så lång följd af år under särskildt svåra och mödosamma förhållanden pligttroget och samvetsgrant fullgjort sina åligganden.

Hvad då anginge det sätt, på hvilket statsunderstöd borde komma ifrågavarande personal till del, hade styrelsen ansett att understödet borde utgå under två hufvudformer, nemligen *dels* såsom årliga lifstidspensioner åt den till lefnads- och tjenstår äldre delen af personalen, på det att denna vid arbetenas upphörande måtte kunna gå en i ekonomiskt hänseende mindre bekymmersam ålderdom till mötes, *dels* såsom tillfälliga gratifikationer till den jemförelsevis yngre delen af samma personal såsom hjelp åt denna till

bestridande af eget och familjens uppehälle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som åtginge, intill dess annat arbete kunde erhållas.

Då en gräns alltså, enligt styrelsens förmenande, borde dragas mellan dem, som skulle erhålla årliga pensioner, och dem, som endast skulle komma i åtnjutande af tillfälliga gratifikationer, måste, för att denna gräns icke skulle blifva godtycklig, tillbörligt afseende fästas vid de förhållanden i fråga om tjenste- och lefnadsålder, som faktiskt förelåge.

Efter att (sid. 6—8) lemnat redogörelse för ifrågavarande personals lefnads- och tjenstår samt för de grunder, enligt hvilka pensionsbeloppen och gratifikationerna borde beräknas hade styrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

dels att nedan angifna underbefäl och arbetare finge från och med dagen efter den, då de entledigades från anställning vid statens jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid.

Belopp.	Namn.	Anställningens art	Lefnadsår.	Tjenstår.
600	Persson, N.	schaktmästare	65	30
»	Larsson, Ola	»	57	30
»	Jonsson, Johannes	»	58	34
400	Danielsson, A.	materialvakt	52	24
»	Hård, H. (numera afliden)	»	55	22
250	Håkansson, Ola	smed	58	34
»	Johansson, Lars A.	»	50	32
»	Nilsson, Nils	timmerman	61	36
»	Andersson, Sven	»	55	30
»	Dahlström, A.	stenarbetare	53	33
»	Andersson, Aug.	»	54	30
»	Allén, Aug.	»	56	29
»	Johansson, J.	»	55	34
»	Larsson, J. G.	»	50	36
»	Lind, Joh. Magnus	jordarbetare	63	33
»	Pettersson, Johannes	»	65	38
»	Lind, Carl Joh. Andersson	»	55	30
»	Pettersson, And. Joh.	»	63	35
»	Andersson, Johannes	»	55	33
»	Karlsson, Harald Wilh.	»	57	34
»	Jonsson, And.	»	61	35

Belopp.	Namn.	Anställningens art.	Lefnads-år.	Tjenste-år.
250	Carlsson, Carl Joh.	jordarbetare	50	30
»	Klorin, Joh:s Johansson	»	59	34
»	Andreasson, And. Petter	»	59	37
»	Pettersson, Johannes	»	54	34
»	Pehrsson, Sven	»	70	32
»	Jönsson, Lars	»	59	35
»	Jonasson, Sven Joh.	»	50	30
»	Arvidsson, Johannes	»	68	37
»	Bengtsson, J.	»	61	38
»	Johansson, G.	»	55	35
»	Kjäll, A. P.	»	55	32
»	Lundvall, C. J.	»	55	33
»	Jonsson, Carl	»	56	31
»	Andersson, J.	»	64	30
200	Holmgren, Carl Otto Carlsson	smed	49	27
»	Johansson, Alfred	»	54	25
»	Sjögren, N. G.	timmerman	49	28
»	Månsson, Jonas	»	52	25
»	Gustafsson, Johannes	stenarbetare	51	29
»	Boqvist, Axel Andersson	»	48	28
»	Andersson, Joh. And.	»	48	32
»	Nyström, Gust. Jansson	»	50	25
»	Eriksson, Johannes	»	48	28
»	Pettersson, Josef	»	53	25
»	Carlsson, J.	»	50	25
»	Andersson, Carl	»	48	30
»	Andersson, Joh. Aug.	jordarbetare	46	31
»	Carlsson, Carl	»	49	25
»	Svensson, Joh. Fr.	»	47	32
»	Rydberg, Joh.	»	47	31
»	Palmgren, Anders	»	54	27
»	Lindqvist, G.	»	56	26
»	Fink, C.	»	58	24
»	Olsson, Anders	»	62	24
»	Larsson, Anders	»	59	25
»	Thorsson, N. P.	»	61	24

Belopp.	Namn.	Anställningens art.	Lefnads-år.	Tjenste-år.
200	Johansson, A. P.	jordarbetare	56	26
»	Söderqvist, Carl Petter	»	50	26
»	Alsterlén, O.	»	48	28
»	Klang, Lars Erik	»	59	24
»	Olsson, Nils Aug.	»	49	29
»	Johansson, P.	»	54	28
»	Pehrsson, M.	»	65	20

dock att, derest någon af dessa personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå;

dels att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel ett belopp af 24,700 kronor finge såsom gratifikationer utbetalas till 2 underbefäl och 47 arbetare vid nämnda jernvägsbyggnader, då de frånträdde sin anställning derstädes, att utgå med 600 kronor till hvartdera underbefälet och med 500 kronor till en hvar af arbetarne.

Enligt jernvägsstyrelsens förslag skulle följaktligen sammanlagda årliga beloppet af de sålunda föreslagna pensionerna utgöra för 5 underbefäl, deraf 3 à 600 kronor och 2 à 400 kronor, 2,600 kronor och för 59 arbetare, deraf 30 à 250 kronor och 29 à 200 kronor, 13,300 kronor, eller tillhopa 15,900 kronor, hvilket belopp styrelsen ansåge böra anvisas att utgå å allmänna indragningsstaten.

Summan af de gratifikationer, som för en gång skulle utdelas, kommer enligt samma förslag att utgöra för 2 underbefäl à 600 kronor 1,200 kronor och för 47 arbetare à 500 kronor 23,500 kronor, eller tillhopa 24,700 kronor; och syntes styrelsen sistnämnda belopp lämpligen kunna utgå af jernvägsbyggnadsmedlen.

Uti afgifvet utlåtande hade statskontoret (sid. 10—13) i det af jernvägsstyrelsen upprättade förslag förordat åtskilliga förändringar, som närmare inhemtas af statsrådsprotokollet.

Sedan departementschefen meddelat, att ofvannämnde materialvakten H. Hård numera aflidit, samt lemnat redogörelse för skiljaktigheterna mellan jernvägsstyrelsens och statskontorets förslag i ämnet, anför departementschefen, att då arbetena å norra stambanan mellan Vännäs och Boden under detta år fullständigt komme att afslutas, och den af jernvägsstyrelsen väckta frågan om byggande för statsmedel af en grenbana från Vännäs till

Umeå, vid hvilken åtminstone en del af den vid nämnda stambana anstälda arbetsstyrka skulle kunna finna sysselsättning, icke torde hinna under denna riksdag till slutlig föredragning beredas, enär ytterligare utredning dessförinnan i ärendet erfordrades, ansåge departementschefen, lika med jernvägsstyrelsen, tidpunkten nu vara inne att taga i öfvervägande frågan om det understöd, som borde från statens sida lemnas åt det underbefäl och de arbetare, hvilka under en längre följd af år varit anstälda vid statens jernvägsbyggnader.

Likasom departementschefen den 13 sistlidne januari inför Kongl. Maj:t tillstyrkt beviljande af understöd i form af pension eller gratifikation åt åtskilliga vid statens jernvägsbyggnader sedan längre tid tillbaka anstälde tjenstemän, ansåge han billigheten äfven kräfva, att åt nu ifrågavarande underbefäl och arbetare, då de genom arbetenas upphörande förlorade sin anställning vid statens jernvägsbyggnader, något understöd, i form af antingen pension eller gratifikation, af statsmedel lemnades.

Beträffande den minsta tid, som vederbörande borde hafva innehaft dylik anställning för att komma i åtnjutande af understöd, hade departementschefen, lika litet som statskontoret, något att erinra mot jernvägsstyrelsens förslag, att denna tid borde bestämmas till 20 år. Hvad anginge frågan, för hvilka understödstagare understödet borde utgå som pension och för hvilka det borde lemnas såsom gratifikation och om understödens belopp, syntes departementschefen jernvägsstyrelsens förslag närmare än statskontorets öfverensstämma med de grunder, som tillämpats i det af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda förslaget om beviljande af understöd åt byggnadsbefälet. Departementschefen ansåge sig derför böra i dessa afseenden ansluta sig till jernvägsstyrelsens förslag.

De, som erhölle gratifikationer, borde få lyfta hela beloppet deraf, när de af jernvägsstyrelsen entledigades från statens jernvägsbyggnader. Med afseende å gratifikationernas jemförelsevis mindre belopp syntes nemligen anledning icke förefinnas att, på sätt statskontoret ifrågasatt, föreskrifva, att någon del deraf skulle genom jernvägsstyrelsens försorg insättas i postsparbanken.

I fråga om tiden, hvarifrån pensionerna skulle få åtnjutas, funne departementschefen, lika med statskontoret, någon anledning icke förefinnas att afvika från hvad i dylika fall hittills varit brukligt och ansåge sålunda, att vederbörande borde ega att åtnjuta pensionen först från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen från anställning vid statens jernvägsbyggnader entledigades. Såsom vilkor för åtnjutande af pension ansåge departementschefen böra föreskrifvas, att, derest byggandet för statens räkning af jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af

åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, pensionstagaren skulle vara pligtig att å nyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrade, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana påginge, äfvensom att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle för den tid, hans anställning varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Af de i statsrådsprotokollen anförda omständigheter har utskottet funnit billigheten fordra, att åt ifrågavarande vid statens jernvägsbyggnader anställda personer, i likhet med hvad förut vid 1882 och 1888 årens riksdagar egt rum, beviljas något understöd, att till dem, som uppnått en högre lefnadsålder och varit en längre tid i statens tjenst och för hvilka således torde vara svårt om icke omöjligt att efter jernvägsbyggnadernas afslutande på annat sätt vinna sin utkomst, utgå i form af lifstidspensioner samt till dem, som uppnått en jemförelsevis ej så hög lefnads- och tjensteålder, utgå i form af gratifikationer för att derigenom bereda dem medel till uppehälle under den tid de söka sig annat arbete.

Men med hänsyn dertill, att ifrågavarande personer varit anställda endast mot årligt arfvode eller dagaflöning samt vid antagandet icke varit okunniga derom, att deras anställnings fortvaro varit beroende af fortsättningen af statens jernvägsbyggande, samt de, med högst få undantag, ännu ej uppnått den lefnadsålder, som i afseende å civila tjensteinnehafvare i allmänhet är föreskrifven för deras rätt till pension, har utskottet funnit de föreslagna pensionerna skäligen böra nedsättas till sådana belopp, som måste anses tillräckliga för att skydda ifrågavarande statens tjenare mot verklig nöd å ålderdomen, hvarför utskottet ansett, att dessa belopp böra bestämmas till 50 procent af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna. De för bokhållarne Andersson och Olsson föreslagna pensioner å 1,000 kronor synas utskottet dock böra bestämmas till 700 kronor för dem hvardera.

I likhet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit beträffande de ifrågasatta pensionerna åt ofvan omförmälda så väl tjenstemän som underbefäl och arbetare har utskottet funnit skäligen böra föreskrifvas, att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Deremot har utskottet icke ansett lämpligt att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, såsom vilkor för beviljande af pensioner till ifrågavarande under-

befäl och arbetare föreskrifva, att de skola vara pligtiga att, derest byggandet för statens räkning af en jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, å nyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrade, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana påginge. Icke heller har utskottet velat tillstyrka den af herr Ryding i hans omförmälda motion uti nämnda vilkor föreslagna förändring, afseende att samma förpligtelse till ny anställning skulle föreskrifvas äfven med hänsyn till annan statens jernvägsbyggnad under åren 1895 och 1896 än den ifrågasatta mellan Vännäs och Umeå. Utskottet föreställer sig nemligen, att dylik föreskrift skulle verka hindrande för ifrågavarande underbefäl och arbetare att å annan måhända aflägsen ort erhålla ny anställning. Och böra, om sådan eftergift göres, de af utskottet förordade pensionsbeloppen kunna anses tillräckliga.

De af Kongl. Maj:t föreslagna gratifikationsbeloppen har utskottet jemväl ansett böra minskas med 50 procent, enär beloppen, sålunda begränsade, enligt utskottets åsigt böra vara tillräckliga för ifrågavarande personers uppehälle, till dess de kunna förskaffa sig annan utkomst.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa:

1:o.

att Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning må på det sätt bifallas, att en hvar af nedannämnde vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjenstemän må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid statens jernvägar, åtnjuta från allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid årlig pension till följande belopp, nemligen:

a) öfveringeniören, f. d. öfversten vid flottans mekaniska corps *Axel Theodor Roos* ..... 3,000 kronor;

b) öfveringeniörsassistenten, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Fredrik Hjalmar Bergman* ..... 1,500 »

c) afdelningsingeniören, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Anders Fredrik Thim Frænkel* ..... 1,500 »

d) afdelningsingeniören, *Carl Gustaf Forselius* ..... 1,500 »

e) afdelningsingeniören *Axel Henry Grundström* ..... 1,200 kronor;

f) öfveringeniörsassistenten, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadcsorpsen *Gustaf Adolf Ingelman* ..... 1,400 »

g) afdelningsingeniören, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Oscar Theobald Wilhelm Stanzén* ..... 1,200 »

h) afdelningsingeniören *Lorentz Gustaf Filip Rundstedt* ..... 1,000 »

i) afdelningsingeniören *Gustaf Ahlgren* 900 »

k) materialförvaltaren *Lars Axel Viktor Berg* ..... 800 »

l) bokhållaren *Johan Andersson* ..... 700 »

m) bokhållaren *Axel Justinus Olsson* ... 700 »

n) arkitekten hos jernvägsstyrelsen, majoren *Adolf Wilhelm Edelswärd* ..... 1,000 »

dock att, derest någon af de under mom. a)—n) angifna personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå;

2:o.

att Riksdagen må, med afslag å herr G. Rydings omförmälda motion, på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, att en hvar af nedannämnde underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader må från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen entledigas från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till följande belopp, nemligen:

a) *till belopp af 300 kronor:* schaktmästarne *N. Persson, Ola Larsson* samt *Johannes Jonsson;*

b) *till belopp af 200 kronor:* materialvakten *A. Danielsson;*

c) *till belopp af 125 kronor:* smederna *Ola Håkansson* och *Lars A. Johansson,* timmermännen *Nils Nilsson* och *Sven Andersson,* stenarbetarne *A. Dahlström, Aug. Andersson, Aug. Allén, J. Johansson* och *J. G. Larsson* samt jordarbetarne *Joh. Magnus Lind, Johannes Pettersson, Carl Johan Andersson Lind, And. Joh. Pettersson, Johannes Andersson, Harald Wilhelm Karlsson, Anders Jonsson, Carl Joh. Carlsson, Johannes Johansson Klorin, And. Petter Andreasson, Johannes Pettersson, Sven Pehrsson, Lars Jönsson, Sven Johan Jonasson, Johannes Arvidsson, J. Bengtsson, G. Johansson, A. P. Kjäll, C. J. Lundvall, Carl Johnsson* samt *J. Andersson;*

d) *till belopp af 100 kronor:* smederna *Carl Otto Carlsson Holmgren* och *Alfred Johansson,* timmmermännen *N. G. Sjögren* och *Jonas Månsson,* stenarbetarne *Johannes Gustafsson, Axel Andersson Boqvist, Johan Anders Andersson, Gustaf Jansson Nyström, Johannes Eriksson, Josef Pettersson, J. Carlson* och *Carl Andersson,* samt jordarbetarne *Johan Aug. Andersson, Carl Carlsson, Joh. Fr. Svensson, Johan Rydberg, Anders Palmgren, G. Lindqvist, C. Fink, Anders Olsson, Anders Larsson, N. P. Thorsson, A. P. Johansson, Carl Petter Söderqvist, O. Alsterlén, Lars Erik Klang, Nils Aug. Olsson, P. Johansson* samt *M. Pehrsson*;

dock att, derest någon af de under mom. a) — d) angifna personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå;

3:o.

att Kongl. Maj:ts derom gjorda framställningar må på det sätt bifallas, att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel må till här nedan angifna, vid dessa jernvägsbyggnader anstälda personer, då de från berörda anställning entledigas, utbetalas gratifikationer till följande belopp, nemligen;

a) till afdelningsingeniören *Hans Jonas Vilhelm Rosell* 2,100 kronor;

b) till kassören *Harald Arvid Robert Ljunggren* 600 kronor; samt

c) till de af jernvägsstyrelsen till erhållande af gratifikationer föreslagna 2 underbefäl och 47 arbetare sammanlagdt 12,350 kronor, att utgå med 300 kronor till hvartdera underbefälet och 250 kronor till en hvar af arbetarne.

Stockholm den 20 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af herr grefve *G. Sparre;*

af herrar *C. E. Casparsson,* friherre *F. W. von Otter, A. G. L. Billing, F. Boström, E. Fränckel, O. M. Björnstjerna, R. G. von Hedenberg,* friherre *C. G. A. Klingspor, F. E. Pettersson, S. E. W. Brehmer* och *N. Fosser,* hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Af de i statsrådsprotokollen anförda omständigheter har utskottet funnit billigheten fordra, att åt ifrågavarande vid statens jernvägsbyggnader anstälda personer, i likhet med hvad förut vid 1882 och 1888 årens riksdagar egt rum, beviljas något understöd, att till dem, som uppnått en högre lefnadsålder och varit en längre tid i statens tjenst och för hvilka således torde vara svårt om icke omöjligt att efter jernvägsbyggnadernas afslutande på annat sätt vinna sin utkomst, utgå i form af lifstidspensioner samt till dem, som uppnått en jemförelsevis ej så hög lefnads- och tjensteålder, utgå i form af gratifikationer för att derigenom bereda dem medel till uppehälle under den tid de söka sig annat arbete.

Men med hänsyn dertill, att ifrågavarande personer varit anstälda

endast mot årligt arfvode eller dagaflöning samt vid antagandet icke varit okunniga derom, att deras anställnings fortvaro varit beroende af fortsättningen af statens jernvägsbyggande, samt de, med högst få undantag, ännu ej uppnått den lefnadsålder, som i afseende å civila tjensteinnehafvare i allmänhet är föreskrifven för deras rätt till pension, har utskottet funnit de föreslagna pensionerna skäligen böra nedsättas till sådana belopp, som måste anses tillräckliga för att skydda ifrågavarande statens tjenare mot verklig nöd å ålderdomen, hvarför utskottet ansett, att dessa belopp böra bestämmas till 80 procent af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna, dock att den för majoren Edelsvärd föreslagna pension synts utskottet, med afseende å denna tjenstemans höga lefnadsålder och ovanligt långa tjenstetid, böra bibehållas vid det af Kongl. Maj:t föreslagna belopp, som utgör endast hälften af hvad jernvägsstyrelsen i detta hänseende ifrågasatt».

I likhet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit beträffande de ifrågasatta pensionerna åt ofvan omförmälda så väl tjenstemän som underbefäl och arbetare har utskottet ansett skäligen böra föreskrifvas, att, derest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Deremot har utskottet icke ansett lämpligt att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, såsom vilkor för beviljande af pensioner till ifrågavarande underbefäl och arbetare föreskrifva, att de skola vara pligtiga att, derest byggandet för statens räkning af en jernväg mellan Vännäs och Umeå under någotdera af åren 1895 eller 1896 skulle komma att påbörjas, å nyo taga anställning vid statens jernvägsbyggnader, om jernvägsstyrelsen sådant fordrade, vid påföljd att eljest förlora rätten att åtnjuta pensionen för den tid, hvarunder arbetena å denna bana påginge. Icke heller har utskottet velat tillstyrka den af herr Ryding i hans omförmälda motion uti nämnda vilkor föreslagna förändring, afseende att samma förpligtelse till ny anställning skulle föreskrifvas äfven med hänsyn till annan statens jernvägsbyggnad under åren 1895 och 1896 än den ifrågasatta mellan Vännäs och Umeå. Utskottet föreställer sig nemligen, att dylik föreskrift skulle verka hindrande för ifrågavarande underbefäl och arbetare att å annan måhända aflägsen ort erhålla ny anställning. Och böra, om sådan eftergift göres, de af utskottet förordade pensionsbeloppen kunna anses mer tillräckliga.

De af Kongl. Maj:t föreslagna gratifikationsbeloppen har utskottet ansett böra minskas med 50 procent, enär beloppen, sålunda begränsade, enligt utskottets åsigt böra vara tillräckliga för ifrågavarande personers uppehälle, till dess de kunna förskaffa sig annan utkomst. Dock har den för afdel-

ningsingeniören Hans Jonas Vilhelm Rosell föreslagna gratifikation synts utskottet, med hänsyn dertill, att Rosell i afseende å lefnadsålder är nära likställd med och beträffande antalet tjenstår är öfverlägsen flera af ofvannämnda, till erhållande af pension förordade tjenstemän, böra bibehållas vid det af Kongl. Maj:t föreslagna belopp.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet:

1:o.

att Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning må på det sätt bifallas, att en hvar af nedannämnde vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjenstemän må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid statens jernvägar, åtnjuta från allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid årlig pension till följande belopp, nemligen:

a) öfveringeniören, f. d. öfversten vid flottans mekaniska corps *Axel Theodor Roos* ..... 4,800 kronor;

b) öfveringeniörsassistenten, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Fredrik Hjalmar Bergman* ..... 2,400 »

c) afdelningsingeniören, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Anders Fredrik Thim Frænckel* ..... 2,400 »

d) afdelningsingeniören *Carl Gustaf Forselius* ..... 2,400 »

e) afdelningsingeniören *Axel Henry Grundström* ..... 1,920 »

f) öfveringeniörsassistenten, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Gustaf Adolf Ingelman* ..... 2,240 »

g) afdelningsingeniören, kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen *Oscar Theobald Vilhelm Stanzén* ..... 1,920 »

h) afdelningsingeniören *Lorentz Gustaf Filip Rundstedt* ..... 1,600 »

i) afdelningsingeniören *Gustaf Ahlgren* ... 1,440 »

k) materialförvaltaren *Lars Axel Viktor Berg* ..... 1,280 »

l) bokhållaren *Johan Andersson* ..... 800 »

m) bokhållaren *Axel Justinus Olsson*..... 800 kronor;
n) arkitekten hos jernvägsstyrelsen, majoren *Adolf Wilhelm Edelsvärd*..... 2,000 »
dock att, derest någon af de under mom. a)—n) angifna personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

2:o.

att Riksdagen må, med afslag å herr G. Rydings omförmälda motion, på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, att en hvar af nedannämnda underbefäl och arbetare vid statens jernvägsbyggnader må från och med månaden näst efter den, hvarunder han af jernvägsstyrelsen entledigas från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till följande belopp, nemligen:

a) till belopp af 480 kronor: schaktmästarne *N. Persson, Ola Larsson* samt *Johannes Jonsson;*

b) till belopp af 320 kronor: materialvakten *A. Danielsson;*

c) till belopp af 200 kronor: smederna *Ola Håkansson* och *Lars A. Johansson,* timmermännen *Nils Nilsson* och *Sven Andersson,* stenarbetarne *A. Dahlström, Aug. Andersson, Aug. Allén, J. Johansson* och *J. G. Larsson,* samt jordarbetarne *Joh. Magnus Lind, Johannes Pettersson, Carl Johan Andersson Lind, And. Joh. Pettersson, Johannes Andersson, Harald Wilhelm Karlsson, Anders Jonsson, Carl Joh. Carlsson, Johannes Johansson Klorin, And. Petter Andreasson, Johannes Pettersson, Sven Pehrsson, Lars Jönsson, Sven Johan Jonasson, Johannes Arvidsson, J. Bengtsson, G. Johansson, A. P. Kjäll, C. J. Lundvall. Carl Jonsson* samt *J. Andersson;*

d) till belopp af 160 kronor: smederna *Carl Otto Carlsson Holmgren* och *Alfred Johansson,* timmermännen *N. G. Sjögren* och *Jonas Månsson,* stenarbetarne *Johannes Gustafsson, Axel Andersson Boqvist, Johan Anders Andersson,*

Gustaf Jansson Nyström, Johannes Eriksson, Josef Pettersson, J. Carlsson och *Carl Andersson,* samt jordarbetarne *Johan Aug. Andersson, Carl Carlsson, Joh. Fr. Svensson, Johan Rydberg, Anders Palmgren, G. Lindqvist, C. Fink, Anders Olsson, Anders Larsson, N. P. Thorsson, A. P. Johansson, Carl Petter Söderqvist, O. Alsterlén, Lars Erik Klang, Nils Aug. Olsson, P. Johansson* samt *M. Pehrsson;*

dock att, derest någon af de under mom. a)—d) angifna personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå;

3:o.

att Kongl. Maj:ts derom gjorda framställningar må på det sätt bifallas, att af de till statens jernvägsbyggnader anslagna medel må till här nedan angifna, vid dessa jernvägsbyggnader anstälda personer, då de från berörda anställning entledigas, utbetalas gratifikationer till följande belopp, nemligen:

a) till afdelningsingeniören *Hans Jonas Vilhelm Rosell* 4,200 kronor;

b) till kassören *Harald Arvid Robert Ljunggren* 600 kronor; samt

c) till de af jernvägsstyrelsen till erhållande af gratifikationer föreslagna 2 underbefäl och 47 arbetare sammanlagdt 12,350 kronor, att utgå med 300 kronor till hvartdera underbefälet och 250 kronor till en hvar af arbetarne.

Stockholm, Associations-Boktryckeriet, 1894.